

■ ЯК ЦЕ БУЛО

Рівненська «ВДНГ» на Грабнику

або Як радянська влада поспішала заявити про свої здобутки

Дерев'яні виставкові павільйони з претензією на «високу» архітектуру і з обов'язковими атрибутами – портретами Леніна-Сталіна й комуністичними гаслами поставали на території одного з рівненських парків. Так, на початку 1950-х років охоча до усілякої «показухи» радянська влада пропагувала так звані переваги соціалістичного ладу.

Головний павільйон виставки.

Перша виставка в Рівному відбулася в жовтні 1940 року

Ровенській області» на території націоналізованого парку фільварку князів Любомирських на Гірці (тепер парк імені Шевченка). Цікаво, що досягнення першого року радянської влади демонстру-

«Нас вразив господарський ріст колгоспів Ровенської області. За короткий період свого існування колгоспи досягли високих урожаїв. Таких зернових і городніх культур, які зібрані колгоспи, ми ніколи не бачили на своєму одноосібному господарстві».

У повоєнні роки влада на повну взялася за пропаганду радянського способу життя на територіях новоприєднаних областей. Оскільки парк імені Шевченка в перші повоєнні роки переживав складні часи через значні руйнування, та й місця там виявилось замало, то масштабну виставку вирішили розгорнути в парку на Грабнику, який тоді носив ім'я Сталіна. Звітувати про «значні успіхи» заходилися вже в 1950-у році. Причому, розгорнули виставки й у районах області. Але наймасштабніша була в Рівному.

«ВДНГ» у старому парку

Десь у паралельному світі тривали репресії проти українських патріотів, місто залишали від

Гіпсові фігури – неодмінний атрибут дизайну паркових зон в СРСР 1950-х років.

воний прапор»: «Суцільна колективізація вивела багатотисячні одноосібні господарства на колгоспний соціалістичний шлях – на шлях, накреслений партією Леніна-Сталіна, шлях, по якому веде радянський народ вождь трудящих усього світу товариш Сталін. Колективізація дала можливість колишнім одноосібникам домогтися значних успіхів у сільському господарстві».

Територію парку заставили гіпсовими скульптурними композиціями на тематику щасливого радянського буття. Про виставку 1950-го року можемо дізнатися зі світлин невідомого автора, які зберігаються у фондах Рівненського краєзнавчого музею і Держархіву

спосіб життя, тому писали про них багато. Зокрема інформацію про виставки досягнень народного господарства можна віднайти в газеті «Червоний прапор» повоєнних років, примірники якої зберігаються в Держархіві Рівненської області. Принаймні є інформація про виставки, які відбувалися щорічно до 1955 року включно. Зазвичай таку інформацію подавали дуже розлого, часто на першій шпальті. У фондах архіву також зберігаються листівки і плакати, спеціально випущені до виставок, в яких прославляли героїв соцпраці і описували їхню звитягу в боротьбі за високі урожаї. Такі плакати, зокрема про передовиків 1951 року, напри-

Головний вхід до парку, де розгорнулася виставка.

Ще в 1935 році нарком землеробства СРСР Михайло Чернов під час всеоюзного з'їзду ударників колгоспної праці запропонував влаштувати Всесоюзну сільськогосподарську виставку в Москві. Як відомо, згодом вона стала постійнодіючою і отримала назву Виставка досягнень народного господарства СРСР (ВДНГ СРСР). Невдовзі такі ж виставки з'явилися й в інших республіках. Київська республіканська з'явилася в 1949 році. Наслідуючи вище партійне керівництво, в областях також почали створювати місцеві «ВДНГ». У Рівному перша така виставка відбулася в жовтні 1940 року під назвою «Рік радянської влади в

року радянської влади демонстрували в павільйонах, зведених ще польською владою міста для 10-х ювілейних Великих Торгів Волинських, які мали відбутися у вересні 1939-го року, але не відбулися через відомі події. Характерними для тих часів були записи, зроблені в книзі відгуків, яка зберігається в Держархіві Рівненської області. Ось що писали учні 9-го класу школи №3 Рівного:

«Виставка дійсно показала, що зробила за рік радянська влада в Ровенській області. Спасибі Партії, Урядові за велику увагу до населення колишньої Західної України».

А ось відгук учасників обласних курсів голів сільрад:

У старому парку людно.

патріотів, місто захищали від опонентів нової влади, селяни примушували вступати в колгоспи, знищуючи індивідуальні господарства... А партфункціонери вже поспішали рапортувати про небачені досягнення промислового і сільського виробництва, які відбулися, звісно ж, під керівництвом мудрого і великого «вождя всіх народів» Сталіна. Для цього в усіх обласних центрах СРСР влаштовували виставки досягнень промисловості й сільського господарства. У Рівному перша така повоєнна виставка відкрилася 21 жовтня 1950 року на території парку імені Сталіна (раніше – міський парк імені польського президента Мостицького, в подальшому – імені Хрущова).

Для цього в парку набудували павільйонів чудернацької архітектури. Їхній стиль, претендуючи на помпезний так званий сталінський ампір і монументальність, водночас свідчив про тимчасовість цих споруд, бо були вони нагадували зменшені копії павільйонів московської ВДНГ СРСР, кремлівських башт тощо.

Обов'язковим «оздобленням» кожного павільйону були прапори, агітпалатки, гасла й цитати партійних вождів і портрети тих самих вождів. Практично не було жодного павільйону, де не містилися б на видному місці портрети Леніна, Сталіна, місцевих парткерманців. Сучасні рівняни можуть з іронією до цього поставитися, але в повоєнні роки ще неподоланої розрухи такі виставки були неабиякою подією в житті нашого обласного центру.

Рівняни ходили подивитися на досягнення і поодиночі, і з товаришами, і організованими групами з підприємств, приїжджали із найвіддаленіших куточків області. Побувати на виставці мусили всі.

Ось як писала про виставку 1950 року місцева партійна газета «Чер-

«Трактори нової конструкції» – гласить напис під цим фото в альбомі про виставку.

Рівненської області. Роздивлятися ці фото сьогодні дуже цікаво.

Ось що розповідає про виставки **начальник відділу використання інформації документів ДАРО Людмила ЛЕОНОВА:**

«Метою цих виставок було продемонструвати «успіхи» радянського повоєнного будівництва й підготувати суспільство до нового масштабного завдання – наздогнати і випередити капіталістичні держави за всіма показниками економічного розвитку. Водночас ці виставки були визначною подією в житті мешканців Рівненщини. Вони пропагували радянський

клад, про героя соцпраці Анастасію Васильчук, зберігаються у фондах архіву».

Згодом такі виставки втратили свою актуальність. Павільйони розібрали, а парк імені Хрущова, який пізніше перейменували на Жовтневий, став просто міським парком відпочинку. Утім, на жаль, невдовзі й сам парк занедбали. Наразі подальша доля цього колись мальовничого і затишного міського зеленого куточка невідома.

Світлана КАЛЬКО,
головний редактор сайту
РівнеРетроРитм

Один із сільськогосподарських павільйонів.

